

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానవ్రతము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీకృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, పంచవింశోఽధ్యాయః, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన
కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

వైశంపాయన ఉవాచ

తత్కాననం ప్రాప్య నరేంద్రపుత్రాః సుఖోచితా వాసముపేత్య కృచ్ఛమ్ ।
విజవ్రురింద్రప్రతిమాః శివేషు సరస్వతీశాలవనేషు తేషు ॥ 25-1॥

యతీంశ్చ రాజా స మునీంశ్చ సర్వాన్ తస్మిన్వనే మూలఫలైరుదగ్రైః ।
ద్విజాతిముఖ్యాన్యషభః కురూణాం సంతర్పయామాస మహానుభావః ॥ 25-2॥

ఇష్టిశ్చ పిత్ర్యాణి తథా క్రియాశ్చ మహావనే వసతాం పాండవానామ్ ।
పురోహితస్తత్ర సమృద్ధతేజః చకార ధామ్యః పితృవన్ప్రపాణామ్ ॥ 25-3॥

అపేత్య రాష్ట్రాద్వసతాం తు తేషాం ఋషిః పురాణోఽతిథిరాజగామ ।
తమాశ్రమం తీవ్రసమృద్ధతేజాః మార్కండేయః శ్రీమతాం పాండవానామ్ ॥ 25-4॥

తమాగతం జ్వలితహుతాశనస్రభం మహామనాః కురువృషభో యుధిష్ఠిరః ।
అపూజయత్పురఋషిమానవార్చితం మహామునిం హ్యనుపమసత్త్వవీర్యవాన్ ॥ 25-5॥

స సర్వవిద్రౌపదీం వీక్ష్య కృష్ణాం యుధిష్ఠిరం భీమసేనార్జునౌ చ ।
సంస్మృత్య రామం మనసా మహాత్మా తపస్వి మధ్యేఽస్మయతామితౌజః ॥ 25-6॥

తం ధర్మరాజో విమనా ఇవాబ్రవీత్ సర్వే హ్రీయా సంతి తపస్వినోఽమీ ।
భవానిదం కిం స్మయతీవ హృష్టః తపస్వినాం పశ్యతాం మాముదీక్ష్య ॥ 25-7॥

మార్కండేయ ఉవాచ

న తాత హృష్యామి న చ స్మయామి ప్రహర్షణో మాం భజతే న దర్పః ।
తవాపదం త్వద్య సమీక్ష్య రామం సత్యవ్రతం దాశరథిం స్మరామి ॥ 25-8॥

స చాపి రాజా సహ లక్ష్మణేన వనే నివాసం పితురేవ శాసనాత్ ।
ధన్వీ చరన్పార్థ మయైవ దృష్టః గిరేః పురా ఋష్యమూకస్య సానౌ ॥ 25-9॥

సహస్రనేత్రప్రతిమో మహాత్మా యమస్య నేతా నముచేశ్చ హంతా ।
పితుర్నిదేశాదనఘః స్వధర్మం వాసం వనే దాశరథిశ్చకార ॥ 25-10॥

స చాపి శక్రస్య సమప్రభావో మహానుభావః సమరేష్వజేయః ।
విహాయ భోగానచరద్వనేషు నేశే బలస్యేతి చరేదధర్మమ్ ॥25-11॥

భూపాశ్చ నాభాగభగీరథాదయో మహీమిమాం సాగరాంతాం విజిత్య ।
సత్యేన తేఽప్యజయంస్తాత లోకాన్ నేశే బలస్యేతి చరేదధర్మమ్ ॥ 25-12॥

అలర్కమాహుర్నరవర్య సంతం సత్యవ్రతం కాశికరూషరాజమ్ ।
విహాయ రాజ్యాని వసూని చైవ నేశే బలస్యేతి చరేదధర్మమ్ ॥ 25-13॥

ధాత్రా విధిర్యో విహితః పురాణః తం పూజయంతో నరవర్య సంతః ।
సప్తర్షయః పార్థ దివి ప్రభాంతి నేశే బలస్యేతి చరేదధర్మమ్ ॥ 25-14॥

మహాబలాన్పర్వతకూటమాత్రాన్ నిషాణినః పశ్య గజాన్నరేంద్ర ।
స్థితాన్నిదేశే నరవర్య ధాతః నేశే బలస్యేతి చరేదధర్మమ్ ॥ 25-15॥

సర్వాణి భూతాని నరేంద్ర పశ్య తథా యథావద్విహితం విధాత్రా ।
స్వయోనితః కర్మ సదా చరంతి నేశే బలస్యేతి చరేదధర్మమ్ ॥ 25-16॥

సత్యేన ధర్మేణ యథార్హవృత్త్వా హ్రీయా తథా సర్వభూతాన్యతీత్య ।
యశశ్చ తేజశ్చ తవాపి దీప్తం విభావసోర్భాస్కరస్యేవ పార్థ ॥ 25-17॥

యథాప్రతిజ్ఞం చ మహానుభావ కృచ్ఛం వనే వాసమినుం నిరుష్య ।
తతః శ్రియం తేజసా తేన దీప్తమ్ ఆదాస్యసే పార్థివ కౌరవేభ్యః ॥ 25-18॥

వైశంపాయన ఉవాచ

తమేవముక్త్యా వచనం మహర్షిః తపస్వినుధ్యే సహితం సుహృద్భిః ।
ఆమంత్రిత్య ధౌమ్యం సహితాంశ్చ పార్థాః తతః ప్రతస్థే దిశముత్తరాం సః ॥ 25-19॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి ద్వైతవనప్రవేశే
పంచవింశోఽధ్యాయః ॥ 25 ॥

అథ షడ్వింశో ౨ ధ్యాయః

వైశంపాయన ఉవాచ

వసత్సు వై ద్వైతవనే పాండవేషు మహాత్మసు ।
అనుకీర్ణం మహారణ్యం బ్రాహ్మణైః సమపద్యత ॥ 26-1॥

ఈర్యమాణేన సతతం బ్రహ్మఘోషేణ సర్వశః ।
బ్రహ్మలోకసమం పుణ్యమాసీద్ద్వైతవనం సరః ॥ 26-2॥

యజుషాన్యచాం సాంన్నాం చ గద్యానాం చైవ సర్వశః ।
ఆసీదుచ్ఛార్యమాణానాం నిఃస్వనో హృదయంగమః ॥ 26-3॥

జ్యాఘోషశ్చైవ పార్థానాం బ్రహ్మఘోషశ్చ ధీమతామ్ ।
సంస్పృష్టం బ్రహ్మణా క్షత్రం భూయ ఏవ వ్యరోచత ॥ 26-4॥

అథాబ్రవీద్భుకో దాల్భ్యః ధర్మరాజం యుధిష్ఠిరమ్ ।
సంధ్యాం కౌంతేయమాసీనన్ముషిభిః పరివారితమ్ ॥ 26-5॥

పశ్య ద్వైతవనే పార్థ బ్రాహ్మణానాం తపస్వినామ్ ।
హోమవేలాం కురుశ్రేష్ఠ సంప్రజ్వలితపావకామ్ ॥ 26-6॥

చరంతి ధర్మం పుణ్యేఽస్మిన్ త్వయా గుప్తా ధృతవ్రతాః ।
భృగవోఽగిరసశ్చైవ వాశిష్ఠాః కాశ్యపైః సహ ॥ 26-7॥

ఆగస్త్యాశ్చ మహాభాగాః ఆత్రేయాశ్చోత్తమవ్రతాః ।
సర్వస్య జగతః శ్రేష్ఠాః బ్రాహ్మణాః సంగతాస్త్వయా ॥ 26-8॥

ఇదం తు వచనం పార్థ శృణుస్వ గదతో మమ ।
భ్రాతృభిః సహ కౌంతేయ యత్త్వాం వక్ష్యామి కౌరవ ॥ 26-9॥

బ్రహ్మ క్షత్రేణ సంస్పృష్టం క్షత్రం చ బ్రహ్మణా సహ ।
ఉదీర్ణే దహతః శత్రూన్ వనానీవాగ్నిమారుతౌ ॥ 26-10॥

నాబ్రాహ్మణస్తాత చిరం బుభూషేత్ ఇచ్ఛన్నిమం లోకమముం చ జేతుమ్ ।
వినీతధర్మార్థమపేతమోహం లభ్యా ద్విజం నుదతి నృపః సపత్నాన్ ॥ 26-11॥

చరన్నైశ్రేయసం ధర్మం ప్రజాపాలనకారితమ్ ।
నాధ్యగచ్ఛద్బలిర్లోకే తీర్థమన్యత్ర వై ద్విజాత్ ॥ 26-12॥

అనూనమాసీదసురస్య కామః వైరోచనేః శ్రీరపి చాక్షయాఽఽసీత్ ।
లబ్ధ్యా మహీం బ్రాహ్మణసంప్రయోగాత్ తేష్వేచరన్ దుష్టమథో వ్యనశ్యత్ ॥ 26-13॥

నాబ్రాహ్మణం భూమిరియం సభూతిః వర్ణం ద్వితీయం భజతే చిరాయ ।
సముద్రనేమిర్షనుతే తు తస్మై యం బ్రాహ్మణః శాస్తి నయైర్వివీతం ॥ 26-14॥

కుంజరస్యేవ సంగ్రామే పరిగృహ్యంకుశగ్రహమ్ ।
బ్రాహ్మణైర్విప్రహీనస్య క్షత్రస్య క్షీయతే బలమ్ ॥ 26-15॥

బ్రాహ్మణ్యానుపమా దృష్టిః క్షాత్రమప్రతినుం బలమ్ ।
తౌ యదా చరతః సార్థం తదా లోకః ప్రసీదతి ॥ 26-16॥

యథా హి సుమహానగ్నిః కక్షం దహతి సానిలః ।
తథా దహతి రాజన్యః బ్రాహ్మణేన సమం రిపుమ్ ॥ 26-17॥

బ్రాహ్మణోష్ఠ్యేవ మేధావీ బుద్ధిపర్యేషణం చరేత్ ।
అలబ్ధస్య చ లాభాయ లబ్ధస్య పరివృద్ధయే ॥ 26-18॥

అలబ్ధలాభాయ చ లబ్ధవృద్ధయే యథార్హతీర్థ ప్రతిపాదనాయ ।
యశస్వినం వేదవిదం విసశ్చితం బహుశ్రుతం బ్రాహ్మణమేవ వాసయ ॥ 26-19॥

బ్రాహ్మణేషూత్తమా వృత్తిః తవ నిత్యం యుధిష్ఠిర ।
తేన తే సర్వలోకేషు దీప్యతే ప్రథితం యశః ॥ 26-20॥

వైశంపాయన ఉవాచ ।

తతస్తే బ్రాహ్మణాః సర్వే బకం దాల్భ్యనుపూజయన్ ।
యుధిష్ఠిరే స్తూయమానే భూయః సుమనసోఽభవన్ ॥ 26-21॥

ద్వైపాయనో నారదశ్చ జామదగ్న్యః పృథుశ్రవాః ।
ఇంద్రద్యుమ్నో భాలుకిశ్చ కృతచేతాః సహస్రపాత్ ॥ 26-22॥

కర్ణశ్రవాశ్చ ముంజశ్చ అవణాశ్వశ్చ కాశ్యపః ।
హారీతః స్థూణకర్ణశ్చ అగ్నివేశ్యోఽథ శౌనకః ॥ 26-23॥

కృతవాక్య సువాక్ చైవ బృహదశ్వో విభావసుః ।

ఊర్ధ్వరేతో వృషామిత్రః సుహోత్రో హోత్రవాహనః ॥

॥26-24॥

ఏతే చాన్యే చ బహవః బ్రాహ్మణాః సంశితవ్రతాః ।

అజాతశత్రుమానర్చుః పురందరమివర్షయః ॥

॥26-25॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి ద్వైతవనప్రవేశే

షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥ 25 ॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।

గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।

కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।

శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

